

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
YOUNG SHERLOCK HOLMES: NIGHT BREAK
by Andrew Lane

First published 2015 by Macmillan Children's Books
an imprint of Pan Macmillan, a division of Macmillan Publishers
International Limited

Copyright © Andrew Lane 2015
Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se čuvati,
umnožavati ili na bilo koji način distribuirati, bilo u elektronskom
ili mehaničkom obliku, uključujući i foto-kopiranje, snimanje i sve
ostale sisteme čuvanja i razmene podataka, bez prethodnog pisanog
dopuštenja od strane vlasnika prava.

ISBN 978-86-10-02152-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od
drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u
potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva
životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

MLADI
ŠERLOK
HOLMS

NOĆNA PROVALA

ENDRU LEJN

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2017.

Serijal Mladi Šerlok Holms:

Smrtonosni oblak

Grimizna pijavica

Crni led

Ognjena oluja

Zmijski ujed

Na rubu stvarnosti

Hladan kao stena

Noćna provala

*Posvećeno Ričardu Bordmanu, Maršalu
Leviju, Metjuu Folku, Marku Skitu, Sajmonu
Vinstonu i Džordžini Gordon-Smit, zato što su mi
pomogli da podignem karijeru na novi nivo.*

*Dugujem zahvalnosti i Kevinu Rajliju za
sjajne i neprocenjive savete o mačevenju iz te
epohe. Još nisam prihvatio njegovu ponudu da
krenem na časove, ali ću to svakako učiniti.*

Ako zaista želite da pronađete nekog poznanika koji putuje, postoje dva mesta na kugli zemaljskoj na kojima vam valja sedeti i čekati; vaš čovek će se pre ili kasnije tamo pojaviti: na dokovima Londona ili Saida.

Radjard Kipling

PROLOG

Šerlok Holms je prešao rukavom preko čela i spustio pogled na njega. Bio je taman i vlažan od znoja.

Sunce je sijalo visoko na nebu i prilično ga zaslepljivalo. Vrelina ga je tukla po glavi kao teški čekić, uprkos marami obavijenoj radi zaštite. Znoj mu je, za nekoliko sekundi, ponovo prekrpio čelo. Curkao je u toplim potočićima niz obraze i po vratu, ispod skroz mokrog okovratnika.

Suecki kanal protezao se i levo i desno od Šerloka kao debela brazda u pesku. Plovni put, delo čovečjih ruku, bio je tako širok da je neko mogao pomisliti da je to trag zamaha božje sablje. Iskričava plava voda ispunjavala ga je unedogled. Zeleno šipražje i trska oivičavali su obale. Kanal je bio tako širok da niste mogli da se dobacite kamenom do druge obale, i tako dubok da se plovidba, i kad bi neki brod potonuo, može nastaviti preko olupina.

Tako će i biti, osim ako ne uspe da spreči sabotazu koja tek što se nije dogodila. U kanalu će biti toliko olupina da će se nagomilati i preprečiti ga. Plovni put će godinama biti neprohodan. Problem je bio to što nije znao kako to da spreči.

„Šerloče“, neko mu se obratio. „Žao mi je što mora biti ovako.“

Okrenuo se. Rufus Stoun stajao je na nekoliko metara od njega. Vetar mu je terao crnu kosu s lica. Zlatni zub bleštao mu je na suncu. Izgledao je pokajnički... čak tužno.

I držao je mač.

Šerlok je osećao kako ga samouverenost i snaga napuštaju. Zapitao se kako je došlo do ovoga. Kako je završio na ovoj ubistvenoj jari u stranoj zemlji, na pragu sukoba s jednim od najboljih prijatelja?

Podigao je mač, spreman za borbu...

PRVO POGLAVLJE

Prvi zraci popodnevnog sunca zasijali su kroz prozor Čarlsa Dodžsona. Čestice prašine plesale su na razigranim vazдушnim strujama. Studenti su se šetali četvorougaoim dvorištem Oksfordskog koledža, gde je predavao. Prigušeni glasovi dopirali su kroz prozor s jednako prigušenim zracima sunca.

„Pa“, reče Dodžson iz fotelje, okrenut postrance prema Šerloku. Zabacio je glavu i upro pogled u tavanicu. „Da li si r-r-razmislio o nizu b-b-brojeva koji sam ti nedavno dao? Koliko se sećam, to je 1, 5, 12, 22, 35, 51 i 70. Možeš li mi reći koja logika ih spaja i šta čini niz?“

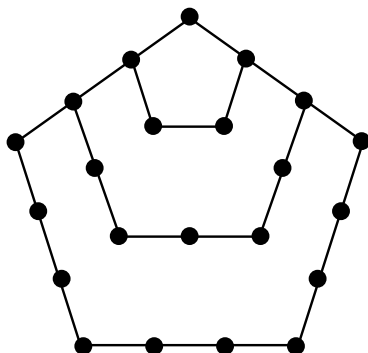
„Mogu“, reče Šerlok, „shvatio sam prirodu niza. Konačno.“

„Prosvetli me, molim te.“

„Teško je objasniti, ali povezano je s pentagonima.“

„K-k-kako bi bilo da mi nacrtáš rešenje.“ Dodžson je pokazao na tablu na postolju pored kamina.

Šerlok je ustao, prišao tabli i uzeo kredu. Pokušavao je da zamisli dijagram koji je mesecima odgonetao. Hitro i precizno, iscrtao je niz tačkica na tabli i povezao ih linijama.

„Prva tačka predstavlja 1“, objasnio je. „Najmanji pentagon ima pet tačaka, što nam daje 5, drugi broj u nizu. Sledeći veći pentagon ima deset tačaka, od kojih tri deli s prvim, ali kad dodate i dve tačke s prvog pentagona, koje *nisu* zajedničke, dobijate broj 12. Treći pentagon ima petnaest tačaka, od kojih su pet zajedničke s prvim i drugim, a ako dodate i sedam tačaka prethodna dva pentagona, koje *nisu* zajedničke, dobijate broj 22. I tako dalje.“

„Sjajno“, reče Dodžson. Sklopio je sličuše šake. „I š-š-šta ti to govori?“

„Govori mi da mi je za pronalaženje rešenja trebalo prokleta mnogo vremena.“

„Da, ali kakva je korist od ovih p-p-pentagonalnih brojeva? Šta nam g-g-govore o svetu? Koliko su *važni*?“

„Nemam pojma“, iskreno će Šerlok.

„To je prilično tačan odgovor. Pentagonalni brojevi nemaju neku učestalost – za razliku od Fibonačijevih, koji kao da s-s-svu-da iskrsavaju. Možda ćemo nekad otkriti neku njihovu korist ili z-z-značaj, a možda i nećemo. Vreme će pokazati. Veliki matematičar Leonard Ojler o-o-obavio je neka veoma zanimljiva istraživanja s ovim brojevima. Objavio je rezultate u naučnom r-r-radu 1783. godine. Dokazao je da se beskrajni proizvod $(1-x)(1-x^2)$

(1-x3)... širi u beskrajni n-n-niz sa eksponentima koji su pentagonalni brojevi. Šta misliš o tome?“

„Nisam siguran da razumem“, odvratio je Šerlok ravnim glasom.

Dodžson je prečuo sarkazam, ili je samo odlučio da ga zanemari.

Predavanje je potrajalo još sat. Obuhvatilo je veliki broj matematičkih oblasti. Šerloku je zujalo u glavi kad je izašao iz kabineta. Dugo se šetao po svežem i vedrom popodnevju dok se nije smirio.

Kad se vratio do pansiona gospođe Makriri, u kom je odseo u Oksfordu, naišao je na Metija kako sedi na zidu. Crna kočija čekala je na drumu. Kočijaš je čitao novine, a konj se odmarao zatvorenih očiju.

„Imaš posetioca“, primetio je Meti. Palcem je pokazao na kočiju.

„Vidim“, reče Šerlok. Prišao je točku najbližem pločniku i gvirnuo kroz prozor. Unutra nije bilo nikoga, ali su jastuci još bili ugnuti od težine putnikovog tela – od zamašne težine.

„To je moj brat“, začuđeno je zaključio. „Majkroft je ovde?“

„Pronicljivo zapažanje. Da li se on to uvek služi istim losionom za brijanje?“

„Ne baš.“ Šerlok je odlučio da ne kaže Metiju da je brata prepoznao po veličini i obliku stražnjice. „Gde je?“

„Unutra. Pije čaj sa starom.“

„Ali Majkroft mrzi da putuje.“

„Rusija“, reče Meti i podiže palac. „Irska“, dodao je ispruživši i kažiprst...

„Shvatam“, reče Šerlok, „ali sam hteo reći da nikad ne putuje a da nema neki veoma važan razlog. Majkroft nikako ne voli da obilazi rodbinu i prijatelje.“

„Tebe obilazi. Mlogo se trudi da bi ti ugodio.“ Frknuo je i obrišao nos rukavom. „Volô bi’ da i ja imam brata.“

„Prešô si me“, napomenuo je Šerlok. Pogledao je ka pansionu. „Znam da moram ući i doznati zašto je došao, ali mi iskustvo kaže da se pojavljuje samo kad je posredi neka nevolja, ili kad mi

sprema veliku promenu u životu. Njegova poseta, u oba slučaja, ne najavljuje ništa dobro.“

„Nećeš se odbraniti od loših vesti zabijanjem prstiju u uši i pretvaranjem da ih ne čuješ“, reče Meti i skoči sa zida. „Život me je naučio toj lekciji. Najbolje je da to što brže pregrmiš, kao kad kidaš zavoj s čira.“

Šerlok je polako klimnuo. „To je dobar savet.“

„Hej, čemu brat služi?“ Meti ga je munuo u ruku. „Porazgovaraj s njim pa mi, kad budeš mogao, ispričaj šta ti je rekao.“

Šerlok ga je zgrabio za rukav. „Otkud ti ideja da ćeš ti zbrisati? Hoću da budeš pored mene dok budem slušao loše vesti.“

„Zašto?“, pitao je Meti.

„Zato što brat *tome* služi!“

Pošli su uz stepenice i ušli u pansion gospođe Makriri.

Šerlok je odmah čuo bratovljev glas iz sobe. Zastao je s Metijem na vratima i pročistio grlo.

Majkroft je učutao usred rečenice. Gospođa Makriri pojavila se na vratima. „Mladi gospodine Holmse, vaš brat Majkroft je ovde. Upravo prepričavamo anegdote iz njegovih oksfordskih dana.“

„Naslušao sam se tih priča“, odvratio je Šerlok.

„Pristaviću čaj. Ponudila bih vas tortom, ali vaš brat je pokazao veoma zdrav apetit pa je nema više. Pokušaću da pronađem neke kolače za vas i mladog Metjua – znam da mali nevaljalac može da pojede i konja!“

„Ne govorite tako pred 'Aroldom“, promrmljao je Meti. „On bi to s'vatio lično.“

„Hvala“, rekao je Šerlok. Gospođa Makriri se žurno udaljila, a Šerlok je ušao u sobu.

Majkroft se utisnuo u udobnu fotelju pored prozora. Šerlok je pomislio da će se iz nje izvući samo pomoću konopca i teglećeg konja.

„O, Šerloče“, reče Majkroft. „Srce mi peva što te ponovo vidim. Mladi gospodin Arnat je, naravno, pored tebe, kao večita senka.“

„Zdravo, gosn 'Olmse“, raspoloženo će Meti.

Majcroftova krupna glava okrenula se ka Šerloku. „Šerloče, moram da ti kažem nešto što se ne govori u društvu relativnih stranaca.“

„Gotovo da sam se orodio s Metom“, odvratio je Šerlok. „Hoću da bude ovde.“

„Vrlo dobro. U tom slučaju preći ću na stvar bez okolišanja. S dubokim žaljenjem te obavestavam da je naša majka umrla.“

Reči su visile u vazduhu kao odjek ogromnog zvona. Šerlok je pokušao da uzme vazduh, ali mu nešto nije dalo da ispuni pluća. Čak se i svetlost u sobi izmenila, kao da je oblak naglo zaklonio sunce, bacajući senku preko kuće.

„Umrla je“, ponovio je. „Majka je *umrla*?“

„Tako je. Shvatam da je ovo za tebe šok, kao što je bio i za mene, ali...“

„Majka je *umrla*?“

Majcroft je uzdahnuo. „Jeste, Šerloče, tako je. Polako, nemoj da žuriš. Trebaće ti vremena da se pomiriš s tom činjenicom.“

Šerloku se činilo da prebira po raznovrsnim osećanjima da bi našao ono koje najviše odgovara trenutku. Iznenadenje? Tuga? Bes? Nerazumevanje? Nije znao šta oseća. Prsti su ga golicali na neobičan način. Imao je utisak da mu se tle izmiče ispod nogu. Otvorio je usta, ali ništa nije rekao. Nije imao šta da kaže. Um mu se napasno ispraznio.

„Metju“, zabrinuto će Majcroft. „Pomozi Šerloku da sedne.“

Osetio je Metjuove ruke na ramenima, kako ga usmeravaju postrance. Malo kasnije shvatio je da sedi, iako nije mogao da se seti kako se to dogodilo.

„Kako?“, konačno je prozborio. „Kada?“

„Što se tiče pitanja 'kako', poznato ti je da je već neko vreme bila ozbiljno bolesna. Bolovala je od sušice, to jest tuberkuloze. Ta bolest napada pluća. Postoje različite metode lečenja, ali sve se svode na odmor u sanatorijumima, na mestima s čistim

vazduhom, kao što su Francuski i Švajcarski Alpi. Međutim, i ishod tih tretmana obično nije pozitivan. Bolest ju je toliko iscrpla da više nije imala snage da se bori. Koprnela je, a onda je i zgasla.“ Govorio je tiho. Šerlok je u bratovljevom glasu zapažao sva osećanja s kojima se borio. „Što se tiče pitanja 'kada': jutros sam obavešten da je sinoć umrla. Smesta sam se odvezao kočijom na stanicu Paddington, stigao vozom u Oksford i opet kočijom do tvog pansiona. Hteo sam da te što pre obavestim o majčinoj smrti.“

„Šta će se sad desiti?“; tiho će Šerlok. Raznovrsna osećanja, koja su ga do malopre ispunjavala, iščezla su, ostavljajući emocionalni krajolik sličan plaži posle oseke, goletan, pust i pretrpan starim uspomena nalik na naplavljeno drvo i kamenčiće uglučane morem.

„Moramo sad da krenemo kući.“ Majkroft je nastavio posle kraće pauze. „Pobrinućemo se za sahranu i medicinske troškove.“

Šerlok je klimnuo. „Shvatam. Kada ćemo poći?“

„Odmah.“ Majkroft je spustio ruke na naslon stolice i pokušao da se iščupa iz fotelje. Ništa se nije desilo, ako se izuzme zloslutna škripa drveta. „Predlažem“, nastavio je prikupljajući snagu za novi pokušaj, „da se spakuješ za put. Računaj da ćeš biti odsutan najmanje nedelju dana.“ Ponovo je pokušao da se oslobodi fotelje, ali bez imalo uspeha. „Cenio bih kad bi mladi gospodin Arnat izašao i doveo kočijaša“, rekao je prikupljajući snagu za novi pokušaj, „dok se ti pakuješ. Potrebna mi je njegova pomoć.“

Ošamućeni Šerlok se popeo uz nekoliko stepenika do svoje sobe. Brzo je gurnuo malo odeće u kofer, ne gledajući kakva je i da li odgovara prilici. Meti mu se pridružio posle nekoliko minuta. Čutke ga je posmatrao. Dograbilo je i kutiju s violinom pre izlaska iz sobe. Požurili su niz stepenice. Šerlok se zapitao da li će ikada opet videti pansion gospođe Makriri i studente s kojima se sprijateljio. Možda je i ovo mesto predodređeno da bude samo jedna od privremenih stanica na putovanju njegovog života, poput Škole za dečake Dipden i kuće strica Šerinforda.

Majkroft je ozlojeđeno otresao sako pored fotelje koja kao da je učestvovala u tuči, a u kojoj nije najbolje prošla. Klimnuo je kad je video Šerlokov kofer. „Vrlo dobro. Spremni smo za polazak.“

Šerlok se okrenuo i pružio ruku Metiju. „Videćemo se“, rekao je glasom prigušenim od silnih osećanja. „Ne znam gde i ne znam kada, ali videćemo se.“

Meti je zurio u ponuđenu ruku, kao da ne zna šta da radi s njom. Majkroft je prekinuo neprijatnu tišinu. „U stvari, pitao sam se da li biste mogli da nam pravite društvo, gospodine Arnate. Mislim da će ti biti potreban prijatelj, Šerloče, a ja ću biti veoma zauzet organizovanjem sahrane i raznovrsnim porodičnim poslovima. Moraću da se upoznam sa stanjem porodičnih finansija, da se uverim da nismo ostali bez prebijene pare. Bilo bi dobro da pored sebe imaš nekog s kim bi mogao da razgovaraš.“

Šerlok je pogledao iznenađenog Metija. „Ja? Želiš da krenem s tobom?“

„Ako nemaš druga posla.“

„Dobro znaš da ništa ne radim“, reče Meti. „Da, poći ću – ako Šerlok to želi.“ Molećivo je pogledao druga.

„Želim“, reče Šerlok. Obratio se bratu: „Hvala ti.“

„Prijatelji su važni“, tiho će Majkroft. „Dobro znam o čemu govorim pošto nemam nijednoga. Gospodine Arnate, kako ćete zbrinuti svog konja?“

„Ne moram da ga zbrinjavam. Neki ljudi na kanalu pozajmljuju 'Arola, kad ga ne koristim. Rane ga i timare. Siguran sam da mu ništa neće faliti. Neće ni da primete da me nema.“ Nastavio je tužnim glasom. „A neće ni 'Arold, što je baš šteta.“

„Šta je s odećom?“

Meti se namrštio.

„Mislim na tvoju rezervnu odeću“, objasnio je Majkroft.

Meti je nastavio da ga posmatra namršteno.

„Nije bitno“, uzdahnuo je Majkroft. „Nabavićemo je kad stignemo kući. Putovaćemo s manje prtljaga, u svakom slučaju.“

Obratio se Šerloku: „Što se tvog naukovanja u Oksfordu tiče“, nastavio je, „bio sam slobodan da pošaljem pismo Čarlsu Dodžsonu. Toplo sam ga pozdravio i objasnio situaciju. Siguran sam da će imati razumevanja.“

Trojka je krenula ka kočiji koja ih je čekala ispred pansiona. Kočijaš je bacio Šerlov kofer povrh onog koji je dovezao.

„Spakovao si se!“, obratio se Šerlok Majkroftu optužujućim tonom. „Rekao si da si otišao kočijom na Paddington čim si čuo da je majka umrla, ali si odvojio vreme za pakovanje!“

„Tvoj obično oštri um ovog puta je omanuo“, odvratio je Majkroft. „Pripisaću to delovanju šoka. Nisam te lagao – ja čuvam nekoliko već spakovanih kofera s preobukom i neophodnim potrebšinama u kancelariji, baš za ovakve slučajeve.“

„Ali ti ne voliš da putuješ“, primetio je Meti.

„To je nebitno. Kompanije u najvećem broju slučajeva ne vole ili ne očekuju da im prostorije izgore, ali ih to ne sprečava da plaćaju osiguranje protiv požara. Ne volim da putujem, ali to je ponekad neophodno.“

Šerlok je pogledao kroz prozor kad se kočija uz trzaj odvojila od pločnika. Gospođa Makriri stajala je na pragu pansiona. Učinilo mu se da maše. Nije bio siguran, zato što su mu se oči iznenada neobjašnjivo ispunile suzama.

Put do železničke stanice u Oksfordu nije dugo trajao, ali su zato čitav sat čekali voz. Majkroft je naručio čaj i tortu u čajdžinici. Devojka je donela posluženje posle nekoliko minuta. Meti se bacio na tortu s apetitom, a Šerloku nije bilo do jela. Čutke je gurnuo parče torte Metiju, koji se već obračunao sa svojim.

„Šta će biti s našom sestrom?“, iznenada je pitao. „Kako je ona podnela vest?“

„Njeno mentalno stanje je krhko“, reče Majkroft. Pojeo je dva parčeta torte. „Ponekad je svesna događaja oko sebe, a ponekad živi u vlastitom svetu. Imam utisak da je taj svet, kakav god da je, prijatniji od našeg.“ Nastavio je posle kraće pauze: „Čuo sam

da ima udvarača – čoveka s kim se upoznala i koji po svoj prilici gaji romantična osećanja prema njoj. Nameravam da se sretnem s njim i da saznam o kakvoj je osobi reč.“

„Ema je... ima momka?“ Šerlok je pomislio na bledunjavu devojku iz svog sećanja. Uvek je ćutke promicala kroz kuću kao duh, zadubljena u vlastite misli. Bila je mlađa od Majkrofta, a starija od Šerloka. Nasledila je majčinu fizičku i očevu mentalnu krhkost.

„Misliš na očeve probleme“, napomenuo je Majkroft, „koje je naša sestra očigledno nasledila.“

Šerlok je bio zapanjen ovom opaskom. Nije trebalo da bude. Više puta je mogao da se uveri u sjajne deduktivne sposobnosti svog brata. Ovog puta je on bio predmet dedukcije. „Kako si znao?“, pitao je.

„Zaista si razmišljao o tome?“, ljubopitljivo upita Meti.

„Jesam.“

Meti je smrknuto pogledao Majkrofta. „Čita ti misli. Oduvek sam sumnjao da ima taj dar. Neki takvu sposobnost zovu mračnom veštinom.“

„Nije to čitanje misli“, reče Majkroft vrteći glavudžom, „već rezultat pažljivog posmatranja i rasuđivanja. Vidiš li onu devojku za šankom? Reklo bi se da je vršnjakinja naše sestre. Šerlov pogled odlutao je ka njoj kad je pomenuo Emينو ime. Očigledno je razmišljao o sestri. Ta devojka je bila neka vrsta psihičke zamenе za nju. Zatim je pogledao tanjire i šoljice na stolu. Nesumnjivo je ocenio da je devojka donela baš ono što smo naručili, dok bi Ema zaboravila narudžbu, poslužila pogrešne torte ili prosula čaj. Šerlok je konačno pogledao u mene, pa u svoj odraz u izlogu čajdžinice. Na osnovu toga zaključio sam da su se njegove misli usmerile ka razlici između Eme i nas dvojice. Posebno sam zapazio kako nesvesno upoređuje moju i njegovu šaku – obojica imamo prilično duge prste, nasledene od majke, koja je sjajno svirala klavir i šila. Zatim je pogledao staničnog čuvara, čija uniforma ga je podsetila na očevu. Na kraju je upravio pogled ka nebu, mestu

na kom je, po hrišćanskom učenju, raj. Dakle, to je jednostavni sled misli koji ga je očigledno doveo do naših roditelja i činjenici da smo od njih nasledili različite osobine.“

„Neverovatno“, uzdahnio je Meti.

„Ništa naročito“, nehajno će Majkroft. „Čak elementarno.“

„Mi nikad nismo razgovarali o očevim problemima“, reče Šerlok gledajući brata. „Znaš li da su mi stric Šerinfeld i strina Ana govorili o njima?“

„Stric Šerinfeld me je pismeno obavestio o tom razgovoru. Procenio sam da nema potrebe da pokrećem tu temu i da će biti najbolje da te pustim da odlučiš želiš li da govoriš o tome.“ Pogledao je Metija. „Takođe sam upoznat s činjenicom da je i gospodin Arnat prisustvovao tom razgovoru. Verujem da nikom neće govoriti o onom što je tom prilikom čuo.“

Meti je ozbiljno klimnuo.

„Otac je bio komplikovan čovek“, nastavio je Majkroft. „Verovatno si bio pošteđen njegovih promena raspoloženja, dok sam ih ja i te kako iskusio. Znao je danima da sedi u radnoj sobi, zagledan u prazninu. Dešavalo mu se da u tri ujutru odluči da promeni raspored svih slika u kući. Vreme provedeno u sanatorijumu“, nastavio je posle kraćeg oklevanja, „pomoglo mu je da se smiri, ali je ekscentričnost bila i ostala njegova karakterna crta. Na svu sreću, odabrao je četiri karijere u kojima se ona toleriše i nagrađuje ako je udružena sa sposobnošću – stupio je u vojsku. Druge tri su, naravno crkva, pozorište i akademija.“

„Zanimljivo je što je stric Šerinfeld odlučio da piše propovedi za sveštenike širom zemlje“, napomenuo je Šerlok. „Nije stupio u crkvu, ali je učinio sledeću najbolju stvar. To me navodi na pomisao da je njegov um bio sličniji očevom nego što je ikad bio spreman da prizna.“

„Zanimljivo je i što ti sviraš violinu i pokazuješ veliko interesovanje za pozorište“, reče Majkroft bez trunke oklevanja. „Ja sam, naravno, izuzetak – nisam ni sveštenik ni predavač.“